

Kosteikkojen hoito

Kosteikkojen hoitotoimenpiteet on hyvä suunnitella jo kosteikon perustamista suunnitellessa. Sujuvat ja kustannustehokkaat hoitotoimet ovat edellytys sille, että kosteikko pysyy tarkoituksenmukaisena niin riistalajien kuin vesienhoidon näkökulmasta. Tärkeänä seikkana on noussut esiin se, että kohteiden hoito tehdään koneellisesti ja tällöin patopenkereet on hyvä päästä niittämään traktorilla ja niiden on oltava tarpeeksi leveät. Lisäksi lietteen puhdistukseen liittyen on hyvä huomioida, että syvemmän lietealtaan ääreen pääsee koneellisesti.

Kosteikkoalueen valmistumisen jälkeen on tärkeä aloittaa heti esimerkiksi niitto- ja raivaustoimet, koska liiallinen rehevöityminen ja pajujen ja niittymäisen kasvillisuuden hallitsematon kasvu saattaa tukahduttaa alueen nopeasti.

Kosteikon hoitotoimia

Patorakenteiden tarkistaminen ja korjaustoimet

Ensimmäisinä vuosina tulee rakennetun kosteikon toimivuutta ja rakenteita tarkastella erityisellä huolella. Luiskien ja huoltoreitin kuntoa ylläpidetään. Tarkastus tapahtuu keväällä lumien sulamisen jälkeen sekä kovien sateiden jälkeen ympäri vuoden. Korjaustoimenpiteitä tehdään tarpeen mukaan vuosittain. Myös rakenteiden toimivuutta tarkastellaan vuosittain.

Tarpeen mukaan lisätään patopenkereihin maamassoja.

Reuna-alueiden kasvittuminen

Reuna-alueet (saarekkeet, luiskat, penkereet) kylvetään tarpeen mukaan monivuotisella heinäseoksella, jos ei kasvittuminen muutoin edisty. Kasvittumista voidaan edistää myös käyttämällä paikan päältä poistettua ruokamultaa kasvualustana, tällöin paikallinen siemenpankki voidaan hyödyntää kosteikkokasvillisuuden kehittymiseen.

Kasvillisuus estää eroosiota ja vesakoitumista.

Niitto ja laidunnus

Kosteikon reuna-alueet niitetään vuosittain ja niittojäte kerätään pois. Vaihtoehtoisesti reuna-alueita voidaan laiduntaa huomioiden, että ei aiheuteta eroosiota.

Vedessä olevaa kosteikkokasvillisuutta niitetään noin 1-2 kerran kymmenessä vuodessa. Kun niitot aloitetaan, niitetään 2 peräkkäisenä kesänä, jonka jälkeen pidetään taas muutaman vuoden tauko. Kasvillisuutta niitetään kosteikossa laikuttaisesti työskentelysyvyydeltä 0,8-1,2 m. Näin saadaan alueelle avovesialueita. Kosteikon rakenteessa avoveden osuuden tulee olla 50% ja kasvillisuuden osuuden 50%. Liiallinen kasvillisuus aiheuttaa kosteikossa rehevöitymistä, kun kasvillisuus lahoaa ja vapauttaa ravinteita kosteikkoon. Toisaalta kosteikossa oleva kasvillisuus käyttää myös kosteikkoon kerääntyviä ravinteita ja ohjaa veden kulkua.

Niittoajankohta on reuna- ja vesialueilla heinäkuun loppupuolelta elokuun alkuun. Niitetty vesikasvillisuus kerätään vedestä pois ja kompostoidaan, samoin reuna-alueiden niittojäte. Niittämällä saadaan niin reuna-alueiden kuin kosteikkoalueen kasvillisuutta monimuotoiseksi. Kasvillisuuden kehittymisessä kannattaa kiinnittää huomiota erityisesti osmankäämin ja järviruo'on kehittymiseen. Niiden osalta on hyvä pitää liiallista kasvua kurissa joko kitkemällä tai niittämällä.

Reuna-alueiden raivaus

Reuna-alueille jätetään puustoa varjostamaan vesialueita. Tiheämpää pajukkoa raivataan vuosittain. Säästettävä puusto on monilajista. Puuston raivauksien osalta voidaan huomioida myös riistalinnuston elinoloja ja avata kosteikolle avoimia laskeutumis- ja nousulinjoja. Kosteikon hoidossa huomioidaan, avoimena olevat ranta-alueet säilyvät avoimina. Umpeenkasvanut kosteikko ei houkuta lintuja laskeutumaan alueelle. Raivausajankohta puustolle on lintujen pesintäajan ulkopuolella. Raivausajankohta on vuosittain 1.8. - 31.3. välisenä aikana.

Lietteen poisto

Kosteikkoon kertyvän lietteen määrä tarkastetaan vuosittain esimerkiksi ennen kevät- ja syystulvia. Kosteikon puhdistus lietteestä tehdään noin 1-2 vuoden välein. Erilaisilla kohteilla lietekuoppien tyhjentäminen tehdään tarpeen mukaan, mutta kuitenkin siinä vaiheessa kuin lietekuoppa ei ole vielä täytynyt. Lieju on poistettava silloin, kun se uhkaa lähteä liikkeelle tulvavirtaamalla tai syvä osa mataloituu liaksi vähentäen veden viipymää kosteikossa. Lieju kaivetaan pois kuivana aikana ja läjitetään siten, ettei ravinteita valu takaisin vesiin. Ravinnepiteisen sedimentin voi levittää pelloille, se kalkitaan tarvittaessa.

Pienpetojen pyynti

Monimuotoinen ja runsas eläinlajisto houkuttelee alueelle myös petoja, esimerkiksi minkkejä. Pienpetojen pyynti on kosteikolla tärkeää luonnonhoitoa ja sitä tehdään vuosittain.

Riistalajiston elinympäristöjen huomioiminen

Kosteikkoalueelle voidaan lisätä riistalajistolle keinotekoisia pesimäpaikkoja. Näitä ovat esimerkiksi pesäputket, pesimälautat ja telkanpöntöt.

Hoitopäiväkirjan pitäminen

Kosteikkokohteen hoitotoimista on hyvä pitää hoitopäiväkirjaa. Hoitopäiväkirjaan kirjataan kaikki kosteikolla tehdyt toimenpiteet. Hoitotoimenpiteiden vaikutusta voidaan näin tarkastella pitemmällä aikavälillä.